

ناپایداری دامنه‌ها و حرکات توده‌ای خاک

دکتر کریم سلیمانی^۱

در بحث توسعه پایدار، خاک بعنوان بستر اصلی این حرکت بشمار آمده بنابراین مطالعه پایداری این عنصر حیاتی و ارائه روشهای حفاظت از آن علاوه بر توسعه کشاورزی و منابع طبیعی در پایداری سازه‌های انسانی از جمله سدها، راهها، سکونتگاههای انسانی و دیگر پروژه‌های عمرانی نیز قابل توجه و از اهمیت بالایی برخوردار است. فرسایش خاک چه بصورت طبیعی و یا تشدید از جمله مشکلاتی است که برنامه ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی جوامع انسانی را با مخاطرات عدیده مواجه می‌سازد. لذا بررسی علمی در شناسائی اشکال مختلف فرسایش و ارائه راه حل‌هایی در پیشگیری از آن و انجام عملیات حفاظت از خاکها از ارکان اولیه در برنامه ریزیهای ملی و منطقه‌ای می‌باشد.

در این مقاله هدف بررسی اشکال مختلف از حرکات توده‌ای خاک و عوامل ناپایداری آن میباشد. از بین انواع مختلف حرکات توده‌ای خاک زمین لغزه (Landslide) از مواردی است که علیرغم پیامدهای زیان بار آن در کشور ما کمتر بدان پرداخته شده است. بطوریکه هرساله شاهد وقوع زمین لغزه در مسیر جاده‌های ارتباطی مهم کشور و یا حوضه سدها و استقرار گاههای انسانی می‌باشیم، لذا سعی بر آنست تا با پرداختن و شناسایی ویژگیهای آن بر ضریب موفقیت و طول عمر پروژه‌های عمرانی بیفزائیم.

در خصوص شناسائی حرکات توده‌ای اولین نکته‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد روش تحقیق و یا بکارگیری تکنیکهائی است که ما را در شناسائی این پدیده‌ها یاری می‌نماید. بنابراین استفاده از روشهای جدید از جمله تکنیکهای دورسنجی (Remote Sensing) در مطالعه دامنه‌های ناپایدار در این مقاله مورد بحث خواهد بود. در پایان میتوان اذعان داشت که داده‌های سنجش از دور از ابزار اصلی می‌باشند که در مطالعه دامنه‌های ناپایدار بویژه نواحی کوهستانی و در مقیاس بزرگ با عرضه اطلاعات درست به موقع، میتوانند نتایج رضایت بخشی را حصول نمایند.

لغات راهنما: فرسایش خاک، زمین لغزه و سنجش از دور.

^۱ دکتر کریم سلیمانی عضو هیئت علمی دانشکده منابع طبیعی ساری